

Kvalitetsredovisning Vuxenutbildning i Stockholms stad 2006

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Kvalitetsarbetet	3
Övergripande bild och analys	3
Processen och det systematiska kvalitetsarbetet	3
2. Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt sfi.....	5
Förutsättningar	5
Valfrihet.....	5
Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning.....	5
Lite allmänt om grundläggande och gymnasial vuxenutbildning	5
Utbildningsanordnare.....	5
Antal studerande inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning	6
Sfi, Svenska för invandrare	6
Lite allmänt om sfi.....	6
Utbildningsanordnare.....	7
Antal studerande inom sfi	7
Förändringar inom sfi	7
Lärartäthet och behörighet inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt sfi	8
Måluppfyllelse och utvecklingsområden	9
Bedömning och betyg	9
Lärande och kunskap	12
Inflytande.....	17
Normer och värden	19
Samverkan, arbete och samhällsliv	21
3. Särvox.....	23
Förutsättningar	23
Målen för vuxenutbildningen – Särvox.....	24
Bedömning och betyg	24
Lärande och kunskap	24
Inflytande.....	25
Normer och värden	26
Samverkan, arbete och samhällsliv	26
Nämndens samlade analys av kvalitetsredovisningen och förslag till åtgärder för utveckling	27

I. KVALITETSARBETET

Övergripande bild och analys

I den här kvalitetsredovisningen lämnas en övergripande bild och analys av kvaliteten i stadens utbildning för vuxna; det vill säga den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen (i löpande text vux) samt svenska för invandrare (i löpande text sfi) och särvtux. Vilka resultat har uppnåtts och hur väl förverkligas målen? En stark betoning läggs på de framåtsyftande aspekterna, vad som behöver utvecklas för att uppnå en bättre målpuppfyllelse under nästa verksamhetsperiod.

Eftersom många anordnare arbetar både med gymnasial vuxenutbildning och svenska för invandrare beskrivs arbetssätt, görs analyser och anvisas utvecklingsområden i gemensam, löpande text, men där det finns utmärkande skillnader i arbetssätt och/eller analyser markeras tydligt vilken verksamhetsform som avses. Kvalitetsredovisningen för Särvtux redovisas dock i ett separat kapitel.

Processen och det systematiska kvalitetsarbetet

Föreliggande kvalitetsredovisning är en del i det strukturerade kvalitetsarbete som bedrivs både inom egenregion och bland de externa anordnarna. För detta kvalitetsarbete finns på de flesta enheter någon form av planeringsunderlag som visar hur utvärderingar och uppföljningar genomförs och vilka former av dialog som förs kring resultaten.

I årets kvalitetsredovisningar har enheterna beskrivit hur den tagits fram. Processen varierar mycket från enhet till enhet – från att den faktiskt är ett resultat av en process mellan ledning, lärare och elever, med analys och jämförelser, och utgör en naturlig del av ett ständigt pågående kvalitetsarbete till att den är en mer administrativ produkt – en i raden av rapporter som ska avlämnas. En verksamhet har betonat att man vill ”visa på ett sammantaget erfarenhetsinhämtande” – och en sådan strävan framgår av flera av redovisningarna.

En enhet har satsat på att få med de studerande genom att låta dem få svara på en allmän fråga om vad kvalitet i skolan är. Det vanliga är annars att enheten har valt att fokusera på ett par målområden och bett lärarna om arbetslagens synpunkter. På ytterligare någon verksamhet har klassrepresentanter på skolkonferensen redovisat hur klassråden kommenterat resultaten från kursdeltagarenkäter – för att lärare och elever ska ha en gemensam bild av underlaget till redovisningen. Slutligen kan också nämnas att redovisningen på olika håll behandlats av APT-grupper.

Under det gångna läsåret har en kontinuerlig dialog om kvalitetsarbetet förts mellan förvaltning och anordnare. Dessa samtal såväl som enheternas kvalitetsredovisningar visar tydligt på en förbättrad förståelse för och syftet med det systematiska kvalitetsarbetet.

Anvisningarna från förvaltningen om kvalitetsredovisningen av stadens pedagogiska verksamheter, med en mall för hur den ska utformas, sändes ut i juni. De har bidragit till ökad aktivitet på enheterna under höstmånaderna. Inför kommande år borde information om och arbete med det systematiska kvalitetsarbetet samt tidigare utsända anvisningar resultera i en fördjupad process som pågår löpande under hela året.

Enheternas kvalitetsredovisning utgår ifrån och analyserar både kvantitativa och kvalitativa resultat. Som exempel på det kvantitativ kan nämnas resultat från nationella prov och slutbetyg såväl som sammanställningar av olika brukarundersökningar. Dessa har på många av enheterna föranlett dialog både med lärare och med studerande. Till detta kommer också medarbetar- och utvecklingssamtal liksom det löpande arbetsmiljöarbetet – några av exemplen på källor till kvalitativ information.

Kring de utvecklingsområden som analysen resulterat i har en dialog förts med anordnarna. Även om detta inte är ett målområde för bedömning av måluppfyllelse finns ett tydligt behov av utveckling i fråga om det systematiska kvalitetsarbetet.

Bedömningsgrunder

Föreliggande kvalitetsredovisning för all vuxenutbildning i staden bygger dels på enheternas kvalitetsredovisningar, vuxeninspektörens inspektionsrapporter och brukarundersökningar genomförda av staden, dels på erfarenheter och kunskaper som förvaltningen tillägnat sig som en del i tillsynen såväl som det kontinuerliga systematiska kvalitetsarbetet.

Utvecklingsområden

Fortsatt prioritet bör ges åt kompetensutveckling i systematiskt kvalitetsarbete och hur processen med att ta fram kvalitetsredovisningen ska utformas.

2. GRUNDLÄGGANDE OCH GYMNASIAL VUXENUTBILDNING SAMT SFI

Förutsättningar

Valfrihet

Vuxenutbildningen i Stockholm präglas av valfrihet och flexibilitet, den enskilde studerande väljer själv anordnare, omfattning, studietakt och tidpunkt för sina studier. Under året finns möjlighet att påbörja studier vid fem tillfällen inom gymnasial vuxenutbildning men inom den grundläggande vuxenutbildningen och inom sfi startar kurser kontinuerligt.

Ett flertal av stadens anordnare möjliggör att under pågående sfi även studera inom komvux. All intagning till studier sker via stadens centrala enhet Vuxenutbildningscentrum resp. SFI-centrum, (numera Vuxenutbildning Stockholm). Vid denna enhet återfinns också stadens samlade studie- och yrkesvägledning och testverksamhet samt rektorsfunktionen för den upphandlade verksamheten.

Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Lite allmänt om grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Staden erbjuder ett brett utbud av olika fristående kurser på grundläggande och gymnasial nivå. Grundläggande vuxenutbildning motsvarar grundskolans nivå och är anpassad efter vuxnas behov. Utbildningen riktar sig till studerande som behöver komplettera eller repetera sina kunskaper. De personer som har annat modersmål än svenska måste ha godkänd sfi (kurs D) eller motsvarande kunskaper i svenska för att få studera på grundläggande nivå. Vissa kurser kan dock studeras trots att sfi-undervisningen ej är avslutad. Gymnasial vuxenutbildning motsvarar gymnasieskolans kurser. Man kan själv kombinera kurser inom olika områden, nivåer och studieformer så att det passar den enskilde. Många anordnare erbjuder sammanhållna kurspaket med olika inriktningar. Alla kurser som ingår i kurspaketet kan även läsas som fristående kurser. Några av kurspaketet kan även studeras i kombination med svenska som andraspråk på grundläggande nivå.

Utbildningsanordnare

Kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå bedrivs av elva externa och tre kommunala anordnare. De externa anordnarna är: SweJa, Lärgården, Jensen Education, AcadeMedia, NTI, Lernia, InfoKomp, ABF, Utbildningsspecialisterna, Kungsholmens Utbildningscentrum samt Competens i Götaland. Enheterna inom egen regi är Söderorts vuxengymnasium, Västerorts vuxengymnasium samt Åsö vuxengymnasium.

De externa anordnarna SweJa och Lärgården erbjuder ett kursutbud inom omvårdnads- barn- och fritidsprogrammet. Jensen Education, AcadeMedia och NTI:s utbud är främst inom ekonomi och IT/media. InfoKomp och ABF har ett brett utbildningsutbud inom allmänna ämnen och kärnämnen. Lernia ger kurser inom hälso- och sjukvård, teknik och försäljning. Utbildningsspecialisterna ger kurser inom ekonomi och starta eget och Kungsholmens Utbildningscentrum erbjuder kärnämnespaket samt även utbildning för psykiskt funktionshindrade. Competens i Götaland erbjuder främst enstaka kurser inom grundläggande vuxenutbildning till personer som studerar sfi vid enheten.

Egen regi bedriver grundläggande och gymnasial vuxenutbildning vid tre enheter. Västerorts vuxengymnasium ger kurser inom omvårdnads- barn och fritidsprogrammet samt kärnämnen. Vid Åsö vuxengymnasium erbjuds en rik flora av kurser och kurspaket, främst inom den gymnasiala delen. Åsö är stadens största utbildare inom den kommunala vuxenutbildningen och är även stadens prövningscenter. Vid Söderorts vuxengymnasium bedrivs enstaka kurser inom den grundläggande vuxenutbildningen främst för personer som studerar sfi vid enheten. Utöver dessa tre enheter återfinns även inom egen regi, SFP, Svenska för pedagoger, som är en nystartad mindre enhet som ger språkutbildning för utländska lärare i samarbete med Lärarhögskolan sedan januari 2006. Sammanhållna kurspaket har även getts i mindre omfattning vid Thorildsplans gymnasium och S:t Eriks gymnasium.

Antal studerande inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Under läsåret 2004/2005 studerade 20 879 personer. Inom den grundläggande nivån studerade 4 210 individer varav 68 % i den egna regin. Inom den gymnasiala delen studerade 18 964 individer varav 53 % återfanns inom den externa regin.

För aktuellt läsår dvs 2005/2006 studerade 21 116 personer varav 4 701 inom den grundläggande delen och 18 640 inom den gymnasiala delen. Uppdelningen mellan anordnarna var att 31 % på den grundläggande nivån studerade hos en extern anordnare och 69 % hos en kommunal medan det inom den gymnasiala delen var 58 % som studerade inom extern regi och 42 % inom den egna regin.

Sfi, Svenska för invandrare

Lite allmänt om sfi

Sfi-undervisningen är uppdelad i tre olika studievägar utifrån de studerandes bakgrund och studieförutsättningar; studieväg 1 vänder sig till analfabeter och andra kortutbildade, studieväg 3 till högutbildade med kunskaper i ett germanskt språk och goda studieförutsättningar och studieväg 2 till övriga. Varje studieväg är sedan uppdelad i två kurser. Utbildningen ska både vara en språkutbildning och ge kunskaper om det svenska samhället.

Utbildningsanordnare

Sex anordnare med fyra annex bedriver sfi varav tre är externa och tre kommunala. Sfi bedrivs därmed på 10 olika ställen i staden såväl i innerstaden som i de förorter där andelen invandrare är hög.

Lernia är stadens största anordnare inom sfi och ger kurser inom alla studievägar och har en geografisk spridning till Kista, Globen samt Liljeholmen. Competens i Götaland som återfinns i Rinkeby och Högdalen, erbjuder även de sfi på alla studievägar.

Utbildningsborgen med lokaler i Alvik, erbjuder studieväg två och tre men har utöver ordinarie sfi även en mindre sfi-verksamhet riktad till invandrare med traumatiska besvär på Södermalm.

Vid Söderorts vuxengymnasium i Vårberg och vid Västerorts vuxengymnasium i Tensta erbjuds sfi inom studieväg ett och två. Utbildning för gravt synskadade och blinda sfi-studerande ges även vid Västerort. Vid Åsö vuxengymnasium bedrivs sfi enbart inom studieväg tre. SFP ger anpassad språkutbildning, inom både sfi och svenska som andra språk inom den gymnasiala delen, för utländska lärare.

Antal studerande inom sfi

Antalet studerande 2004/2005 i sfi var 9 934 personer eller 5 501 helårsplatser och dessa fördelade sig enligt följande 1 857 i egen regi (33,8 %) och 3 644 i extern regi (66,2 %).

Antalet studerande under aktuell period 2005/2006 i sfi var 10 481 personer eller 5 077 helårsplatser och dessa fördelade sig enligt följande: 1 623 i egen regi (32 %) och 3 454 i extern regi (68 %).

En förklaring till att det är färre helårsplatser trots att det är fler studerande under 05/06 beror på att de studerande delades upp i nya och gamla studerande och att ett timtak på tio timmar/ vecka fastställdes för den senare gruppen.

Förändringar inom sfi

Den 1 juli 2005 inleddes en ny avtalsperiod efter en upphandlingsprocess. I samband med den nya avtalsperioden genomfördes en del organisatoriska förändringar.

- Undervisningen delades in i reguljär sfi och självstudier under handledning. Olika ersättning ges för de olika undervisningsformerna.
- De studerande delades upp i nyanlända och personer som varit i landet länge. Tanken var att de skulle gå i separata grupper och den senare kategorin erbjöds färre undervisningstimmar per vecka för att de nyanlända skulle kunna få fler timmar
- Utbildningsanordnare erbjuder undervisning inom en eller flera studievägar.

Utbildningsförvaltningen har i uppdrag att utvärdera de organisatoriska förändringarna i början på 2007. Därför har inte kvalitetsredovisningen explicit fokuserat på dessa. Det framkommer dock hos vissa utbildningsanordnare att man upplever uppdelningen i reguljär sfi och självstudier under handledning som besvärlig.

Lärartäthet och behörighet inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt sfi

När det gäller lärartätheten har man angett i sina kvalitetsredovisningar antalet heltidstjänster i förhållande till antalet producerade verksamhetspoäng inom komvux resp. erbjudna timmar inom sfi. Utfallet är mycket varierande varför det är svårt att dra några slutsatser om undervisningsgruppernas storlek och dess betydelse. Anordnarna arbetar efter olika modeller utifrån målgrupp, skolform och verksamhetsidé, en del har i stort sett enbart traditionell klassrumsundervisning medan andra i huvudsak har distansundervisning. Några anordnare använder modersmåls lärare eller assistenter som stöd i undervisningen och andra har mentorer, som saknar pedagogisk utbildning, för gruppundervisning i t.ex. arbetsmarknadskunskap.

Andel behöriga lärare varierar stort hos de olika anordnarna av vux, alltifrån att samtliga lärare är behöriga till att vid någon enhet är det ingen lärare som är behörig. Genomsnittligt är dock ca 68 % av den undervisande personalen behöriga. Anordnarna resonerar utifrån olika utgångspunkter och ser en nödvändighet i att lärarna är utbildade för sitt uppdrag ofta kopplat till ämne. För de anordnare som ger övervägande delen yrkeskurser prioriteras färsk yrkeserfarenhet och relevant kompetens i de ämnen som man ska undervisa i. Många har dock läst pedagogik på akademisk nivå. Hos en anordnare erbjuds utbildning för att nå behörighet.

Inom sfi är det en markant högre andel behöriga lärare, här varierar det mellan 52 % och 100 %. Detta är en minskning jämfört med tidigare år när det rörde sig mellan 65 % och 100 %. Detta är ett resultat av nämndens beslut att införa självstudier under handledning; något som lett till att enheterna tagit in annan kompetens.

Det bör påpekas att många som definieras som obehöriga har annan akademisk utbildning eller pedagogisk utbildning.

Måluppfyllelse och utvecklingsområden

Bedömning och betyg

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

De nationella styrdokumenterna är tydliga i uppdraget till skolan att inte bara de professionella i verksamheten utan också de studerande ges reella möjligheter att kunna bedöma och följa kunskapsutvecklingen

Skolan ska sträva efter att varje elev tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat – och kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven i kursplanerna.

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

Bilden av hur enheterna bedriver processen med bedömning och betygssättning varierar starkt - beroende på verksamhetens omfattning och inriktning såväl som på den prioritering man har gett och ger av arbetet för att nå måluppfyllelse inom detta område.

Det finns lärande exempel som är noga med att kommunicera till de studerande genomarbetade lokala konkretiseringar av mål och betygskriterier – såväl som på enheter som är mycket noga med att kontinuerliga samtal förs utifrån dessa gemensamma styrinstrument.

Enheter som ännu inte har tydliga konkretiseringar har satsat på att avsätta arbetslagstid för att utveckla sådana. Andra arbetar med att se över sina studiehandledningarna. Det finns också enheter som tar in synpunkter från branschen i sitt arbete med att utveckla lokalt underlag för bedömning och betygssättning. En enhet har valt en modell för att utveckla en samsyn bland medarbetarna kring vilken kunskap som de studerande ska utveckla och hur man får syn på denna kunskap.

I fråga om likvärdigheten finns inom sfi en samarbetsmodell och ett gott samarbete mellan förvaltning och enheter. Naturligt och lättare eftersom det enbart handlar om ett ämne. Mellan skolor finns det exempel på externa anordnare som har arbetat fram former för sambedömning mellan egna skolor inom olika kommuner - och andra enheter som aktivt strävar efter att bygga nätverk.

Detta är det enda målområde som handlar om myndighetsutövning. För att säkra elevernas rättsäkerhet har en enhet inom vux tagit fram ett system för hur de studerande får rätt till en ”andra åsikt” när de upplever att betygssättningen inte varit rättvis. Den sammanfattande bilden ger vid handen att detta är ett tydligt prioriterat målområde, inom vilket det finns gott om lärande exempel runt om på skolorna, men att erfarenheterna inte alltid – eller kanske mera sällan - når ut till andra verksamheter.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Generellt kan det konstateras att arbetet med likvärdigheten tagit flera steg framåt under året som gått. Medvetenheten om behov av utvecklingsarbete inom detta målområde är tydligt. Det framgår bland annat av att de flesta enheter i kvalitetsredovisningarna främst beskriver vad de gör för att utveckla arbetet för att få till stånd en mer pedagogisk bedömning och betygssättning, mindre hur de faktiskt bedriver denna bedömning i vardagsarbetet på skolan. Satsningarna bör ha ökat förutsättningarna för ett mer framgångsrikt arbete inom detta område.

De få analyser som skolorna gör handlar dels om de nationella provens roll för betygssättningen generellt; dels om hur man ska tolka alternativt förklara stor avvikelse mellan provresultat på nationella och satta betyg. En verksamhet för till exempel ett resonemang kring vuxna studerandes upplevelser av prov utformade för ungdomar. Det framgår att förhållningssättet till de nationella proven inom vux är både oklart och varierande.

Bristen på andra former för arbete i syfte att åstadkomma ökad likvärdighet gör att vissa enheter lägger extra vikt vid de nationella proven medan andra som har utvecklat sitt arbete i fråga om bedömning och betygssättning har ett mer nyanserat förhållande till de nationella proven. Det finns en uppenbar risk för att de nationella proven utvecklas till kurs- eller slutprov, något de inte är avsedda eller utformade att vara.

Det starka fokus som varit dels på att få fler studerande godkända, dels på att få en mer likvärdig betygssättning har resulterat i att enheternas fokus inte sällan riskerar att inriktas på den summativa bedömningen och mindre på den formativa. Därför kan verksamheten ibland bli alltför styrd av (slut)prov.

Om det finns ett gott utvecklingsarbete på många enheter saknas däremot det nödvändiga strukturerade samarbetet för att öka möjligheterna till mer likvärdig bedömning mellan skolorna. Det beror vanligen mindre på ovilja än på bristande förutsättningarna för att komma igång med ett sådant arbete.

Konkurrensen på utbildningsmarknaden är en faktor som anordnare återkommer till som en försvårande faktor för att få till stånd ett fungerande samarbete kring bedömning och betygssättning för att uppnå mer bedömaröverensstämmelse. Från flera håll betonas vikten av att centrala initiativ tas för att förverkliga ett gemensamt arbete för ökade möjligheter till en mer likvärdig bedömning. Några enheter efterlyser inte bara initiativ från förvaltningen utan också ”krav” på deltagande - för att få del av medel.

Den valfrihet som är en förutsättning för det nuvarande systemet blir samtidigt till ett hinder för att förbättra likvärdigheten - och därmed måluppfyllelsen.

Förslag till åtgärder för utveckling

Under de senaste åren har arbetet för att utveckla likvärdighet och bedömaröverensstämmelse varit i fokus inom staden. Detta har också haft genomslag på arbetet inom vuxenutbildningen genom en starkt ökad medvetenhet om de behov av utveckling som finns inom området.

Ett fortsatt tydligt behov är att ge denna myndighetsutövning prioritet i fråga om utvecklingsarbetet ute på de enskilda skolorna. Det handlar om allt från rättssäkerhet för studerande till klara och tydliga förutsättningar för studerande att kunna ta ansvar för det egna lärandet och att få verktyg för att kunna göra detta. Det är angeläget att den löpande processen på den egna verksamheten betonas och att skolans ledning måste vara den som leder arbetet. Samtidigt bör alla medarbetare vara medvetna om sitt ansvar både för att ha en ingående kunskap om betygssystemets grunder såväl som för att utveckla sin bedömarkompetens.

En av svårigheterna med bedömning och betyg kopplat till sambandet till samhälle och näringsliv illustreras av att en enhet betonar att man varit noga med att lyssna av hur branschen menar att man bör betygssättas. Detta betonar vikten av att klargöra vad som avgör vilka kvalitativa kriterier som är avgörande för kunskapsbedömningen.

Det aktiva och långsiktiga arbetet bör fortsätta med att skapa en fördjupad kunskap bland de professionella i hur vårt nuvarande bedömningssystem är avsett att fungera - och hur likvärdigheten kan säkras på ett bättre sätt än vad som är fallet idag. En förutsättning för detta är en fördjupad förståelse av den kunskapssyn som ligger till grund för våra läroplaner och vad detta får för betydelse för hur de professionella och de studerande tillsammans utformar lärprocessen.

Vid uppföljningen bör det säkerställas att det på alla enheter finns lokalt utvecklade konkretiseringar av betygskriterierna, det vill säga tydliggörande av hur man - för de olika kurserna - når målen och hur man kan uppfylla kriterierna. Detta för att de studerande ska ges reella förutsättningarna att följa sin egen kunskapsutveckling.

Det bör också säkerställas att återkopplingen från lärarna sker utifrån dessa konkretiseringar.

Lärande och kunskap

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Enligt de nationella styrdokumenterna ska kommunens stöd till vuxnas lärande utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. För varje studerande ska en individuell studieplan upprättas.

I stadens budget anges som mål att 80 procent av de vuxenstuderande ska uppnå godkända betyg.

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

För att nå målen inom målområdet ”Lärande och kunskap” satsar många enheter, särskilt inom den kommunala vuxenutbildningen, mycket medvetet på att säkra att de studerande valt rätt utbildning, rätt nivå och en passande studietakt. Detta görs till exempel genom att vara tydlig med innehållet i olika kurser och hur lärandet utformas, såväl som genom att ha kartläggnings- och målsamtal med studerande vid inledningen av varje kurs. Syftet är att säkra att de studerande hamnar rätt från början - på en väl anpassad nivå.

På de flesta verksamheter resulterar detta i en individuell studieplan som under fortsättningen av studierna kan fungera som ett personligt styrinstrument. Någon enhet har lagt ansvaret för att utveckla en studieplan på deltagaren.

En väsentlig del i introduktionen av arbetsättet är på de flest verksamheter, både inom vux och inom sfi, att man är tydlig med att presentera konkretiserade mål och lokala betygsriterier. Vilka kunskaper är det som ska uppvisas – och hur ska detta redovisas? En verksamhet inom sfi delar vid kursstart ut en meritportfölj, där såväl mål och betygsriterier som den individuella studieplanen finns. I portföljen kan de under kursens gång samla arbeten som kan vara en god utgångspunkt vid avstämningssamtalen.

För att hjälpa de studerande satsar enheter, inte minst inom sfi, på att introducera och öva dem i grundläggande studieteknik. Till detta hör också att få de studerande att bli motiverade för – och därmed aktiverade i – sina studier.

Ett konkret exempel på arbete med motivation inom sfi är satsningen på yrkessvenska – att tillägna sig och utveckla ett levande språk för arbetslivet.

Mycket arbete läggs ner på att skapa ett fungerande lärande för de studerande. Enskilda verksamheter har kommit långt i sitt tänk kring lärandet som en process och skapandet av ett stimulerande inlärningsklimat och vad det gäller utformningen av lärandet.

Hur arbetet läggs upp varierar i övrigt mycket mellan enheterna – beroende på skolans profilering och uppläggning av studierna. På sina håll ges en mycket tydlig struktur av studierna medan det på andra enheter ges stor personlig frihet och rika möjligheter att utforma och följa en egen individuell studietakt. Flexibilitet blir i sådana fall ett huvudord.

Ett av de centrala övergripande målen, att de studerande ska utveckla en förståelse för hur det egna lärandet går till och hur det kan utvecklas, förutsätter att de får verktyg för detta. På något håll har man medvetet satsat på en portfolioliknande mapp för att ge eleverna bättre förutsättningar att följa den egna kunskapsutvecklingen. Detta ersätter givetvis inte de nära och löpande samtalen med handledaren, som många skolor erbjuder – och strävar efter att förfinas.

I anslutning till detta kan nämnas att vissa enheter är extra noga med att utforma examinationer så att de ger förutsättningar för personer med olika inlärningsstilar att få variation i fråga om hur de redovisar sina kunskaper - och när.

Slutligen, för att möjliggöra för verksamheten att nå 80 % -målet satsar många enheter mycket på utvecklingen av stödfunktioner och att diagnostisera vilka som är i behov av stöd. Det handlar om allt från ”stödstugor” och individuella stödtimmar till att tydliggöra för de studerande vilka kunskaper de förväntas ha inhämtat och kunna uppvisa inom respektive kurs – och att utifrån detta göra de rätta förberedelserna inför prov och redovisningar av olika slag.

Närvaro

En av de viktiga förutsättningarna för lärandet är god närvaro. I årets anvisningar till enheterna har ett av fokusområdena att problematisera kring varit frånvaron och dess inverkan på studieresultaten samt att sträva efter att utveckla nya arbetssätt för att säkra en högre närvaro.

När det gäller resonemangen kring frånvaron lyfter man generellt – och inte oväntat – fram en tydlig koppling mellan hög närvaro och godkänt betyg på kursen. För många studeranden handlar stor frånvaro om högst personliga förhållanden och/eller arbete. Olika enheter har sökt efter olika lösningar för att underlätta för de studerandes fortsatta studier. Det kan handla om allt från en mer realistisk studietakt i den individuella studieplanen till möjligheter att läsa kvällstid. Någon verksamhet har även satsat på mer kurativa insatser.

Över lag har enheterna både inom komvux och sfi arbetat för att utveckla uppföljningssystem och kontaktarbete. Det är viktigt att framhålla att det för enheterna inte främst eller enbart handlar om att utveckla en kontrollappat. Många enheter lägger ner ett föredömligt arbete för att stödja studerande som av olika anledningar varit borta under kortare eller längre tid.

En särskild problematik handlar om de studerande som enbart eller främst bedriver distansstudier. Här har enheter satsat på att tydliggöra strukturen i arbetsgången för att på det sättet försöka säkra en kontinuitet i elevernas studier.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Det totala antalet studerande inom sfi som avslutat kurs D har minskat något från föregående år. Detsamma gäller procentandelen godkända. Fortfarande nås dock det av staden satta målet.

Betyg kurs D	
2004/2005	2005/2006
1 135 av 1327 86 %	824 av 1 012 81,4 %

Betyg kurs D	2004/2005	2005/2006
Egenregin	503 av 569 89 %	261 av 314 83 %
Externa anordnare	632 av 762 83 %	563 av 698 81 %

Resultat på nationella prov	Godkända 2004/2005	Godkända 2005/2006
Egenregin	472 av 565 (84 %)	241 av 314 (77 %)
Externa anordnare	557 av 762 (73 %)	506 av 698 (73 %)

En jämförelse mellan siffrorna för godkända betyg och resultaten på nationella proven skulle kunna tolkas som att lärarna fortfarande styrs i ungefär samma utsträckning av resultaten på de nationella proven i sin betygssättning

När det gäller kurserna A, B och C nås inte heller i år de uppsatta målen. Dessutom har resultaten försämrats något jämfört med föregående år; för A-kursen från 71 % godkända till 65 ; för B-kursen från 68 % godkända till 63 % och för C-kursen från 59 % godkända till 54 %. En förklaring till denna utveckling kan vara att provens utformning förändrats på ett sätt som gör att både mål och kriterier kan bedömas vara svårare att uppnå i år än tidigare år. Fram till 2004/2005 utvecklade staden egna prov och betygskriterier. De nya lokala proven, utifrån de kursplaner och betygskriterier som Skolverket tagit fram, kan uppfattas som något svårare. En utvärdering av proven görs under våren 2007.

En anordnare når målen också för B- och C-kurserna. Ser man till framgångsfaktorerna inom denna verksamhet skulle de kortfattat kunna sammanfattas: tydlig arbetsgång, noggrann och kontinuerlig uppföljning (varannan vecka) och snabb feedback.

Inom den gymnasiala komvux-utbildningen kan en nedgång i antalet satta betyg noteras för egenregin, medan de externa anordnarna sammantaget har satt något fler betyg.

Andelen elever som inte nådde betyget Godkänt har ökat något både inom egenregin och bland de externa anordnarna. Det generella målet om minst 80 % godkända tangeras enbart i fråga om yrkeskurserna inom egenregin. I övrigt har antalet icke godkända ökat. (Siffrorna inom parentes i tabellen visar resultatet för 2004/2005.)

Egenregi	IG	G	VG	MVG	Totalt
Allmän	32 % (30 %)	24 % (26 %)	24 % (26 %)	20 % (18 %)	8067
Kärn	34 % (31 %)	30 % (30 %)	24 % (26 %)	12 % (13 %)	4386
Yrkes	20 % (19 %)	26 % (26 %)	31 % (31 %)	23 % (25 %)	8001

Externa anordn.	IG	G	VG	MVG	Totalt
Allmän	30 % (25%)	24 % (26%)	25 % (27%)	21 % (22 %)	6817
Kärn	31 % (26%)	25 % (27 %)	28 % (28 %)	16 % (18 %)	4329
Yrkes	23 % (25 %)	27 % (26 %)	27 % (27 %)	23 % (22 %)	19864

Till grundläggande förutsättningar för framgång med studierna hör att den studerande har ett tydligt syfte med sina studier och är medveten om vilka förutsättningar som måste uppfyllas för att lyckas. Viktiga frågor rör personliga lärtilar och hur redovisningen av inhämtade kunskaper ska ske. För att lyckas krävs kontinuerlig aktivitet kombinerat med en löpande dialog med handledare och andra studerande.

Enheter uppvisar ett växande medvetande om att det krävs en tydligare fokusering på just detta, att de studerande får grepp om sitt eget sätt att lära och att utvärdera sitt eget lärande – och skolans ansvar och arbete för att nå de målen.

Det behövs fördjupat mentorskap och förändringar i arbetsstrukturen kring de studerande. För att uppnå detta betonar någon enhet vikten av lagets roll för det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Studerande inom vux och sfi utgör en mycket sammansatt grupp – såväl åldersmässigt som etniskt. Deras förkunskaper varierar också starkt. Också deras förutsättningar och villkor för att genomföra sina studier ser mycket olika ut. Individualisering och flexibilitet blir därför nyckelord.

De insatser som idag görs på introduktion och inledande samtal är betydelsefulla, men i många fall inte tillräckliga. Förståelsen för lärprocessen och hur pedagogisk bedömning och betygssättning genomförs är inte sällan bristfällig. Mer tid behöver avsättas för att tydliggöra för de studerande vad som gäller - och hur angeläget det är att de både är införstådda med förutsättningarna för studierna och hur viktigt det är att de också är delaktiga i planeringen.

Enheterna ger i kvalitetsredovisningarna öppna och tydliga bilder hur det ser ut med resultaten och de problem som bristande närvaro utgör. Det finns en rad konstruktiva lösningar på hur frånvaro registreras och följs upp. Aktivitet och kontakt med skolan är grundförutsättningar, men ibland hamnar fokus mer på strukturerna än på innehållet. De erfarenheter som skolor gjort som strävat efter att utformningen av lärprocessen ska gå hand i hand med bedömningen bör tas till vara.

Förslag till åtgärder för utveckling

Generellt gäller att enheterna prövar en rad olika insatser för att erbjuda stöd utöver den ordinarie undervisningen – ”stugor” och specialprogram såväl som samtal och samråd – för att göra det möjligt att andelen studerande som når Godkänt uppgår till lägst 80 %.

Förra årets kvalitetsredovisning föreslog också fortsatta satsningar på att diagnostisera de studerande så att de kommer på rätt kursnivå och diskussioner i ämnesgrupperna kring betygskriterierna. Ett antal av enheterna har tagit till sig detta och genomfört arbete inom dessa områden.

Dessa insatser kan kompletteras med tex utvecklandet av nätverk mellan alla enheter, för en dialog som kan leda till en mer likvärdig bedömning och betygssättning.

Inflytande

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Skolan ska arbeta medvetet för att ge de studerande inflytande i och ansvar för såväl det egna lärandet som skolan som helhet.

(Stockholms skolplan)

Arbetsätt för att nå målpuppfyllelse

Detta målområde anges ofta som det viktigaste och svåraste inom vuxenutbildningen.

Även om det naturligtvis är svårt att gradera målområden framgår det tydligt att mål inom detta område upplevs av anordnarna som en svår utmaning.

Samtidigt finns det klara bilder av hur processen ser ut – och vilka de ”kritiska” punkterna är för att de studerande ska få respektive vilja ta ett utökat inflytande.

I det utbud av enheter som idag erbjuder vux-kurser och svenska för invandrare ligger de första och nog så viktiga möjligheterna till inflytande i valet av anordnare, tider och studieform. Dessa val kan bli ännu betydelsefullare om det ges mer information från enheterna – till exempel om hur man arbetar.

En genomgående bild är att man, när valet väl är gjort, strävar efter att ta med de studerande från första stund. Vilka förväntningar finns på studierna? Kursinnehåll? Tankar om upplägg? Arbetsätt? Val av material och litteratur? Studiebesök? Examinationsformer? Praktikplats? Här blir dialog och öppenhet, klimatet i klassrummet och läraren som ledaren avgörande för vilket genomslag de studerandes synpunkter får.

Hur lärare och studerande tillsammans arbetar med den individuella studieplanen i vardagen blir sedan det som visar hur stor delaktighet de studerande får i upplägget och genomförandet av själva lärandet. Vilken roll spelar den i dialogen mellan studerande och lärare? Återkopplar man till den vid de kontinuerliga uppföljningssamtalen?

Ett annat viktigt instrument är olika former för utvärderingar, om undervisning och arbetsmiljö – löpande under kursens gång. Flera enheter satsar här på att genomföra ett antal enkäter och att snabbt återkoppla; visa vilken åtgärdslista som blivit aktuell efter utvärderingen och hur den kommer att effektueras. Handläggningen av de synpunkter som kommer fram blir avgörande för trovärdigheten vad gäller reellt inflytande.

På de flesta enheter sker utvärderingar numera under verksamhetens gång och gärna vid flera tillfällen, men det finns fortfarande enheter där utvärderingar och samtal mer förläggs till slutet av eller efter avslutad kurs. Detta gör det naturligtvis svårt för de studerande att se resultat av de tankar och synpunkter de har på verksamheten.

Olika kommunikationsplattformar utgör andra instrument för att skapa förutsättningar för ett ökat inflytande för de studerande.

På andra håll – främst inom sfi – används vad man kallar för processbok respektive reflektionsbok för att de studerande ska komma till tals utan att känna sig pressade. Det som skrivits behandlas sedan vid till exempel klassråd.

Det som hittills beskrivits handlar om det centrala området för de studerandes inflytande – lärprocessen. För det mer formella inflytandet i form av olika klassråd/deltagarråd och elevråd, där frågor på en mer övergripandenivå tas upp, finns det idag strukturer på de allra flesta håll. Många beskriver dock svårigheterna med att få detta arbete angeläget för de studerande. Kort studietid eller sociala omständigheter gör att det inte sällan är svårt att få ett större och kontinuerligt intresse för engagemang inom området.

Samtidigt visar utvärderingar på flera enheter på ett tydligt samband mellan deltagarinflytande och trivsel.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Det finns idag strukturella förutsättningar för att de studerande ska kunna komma till tals i form av till exempel råd och plattformar; rundabordssamtal och utvärderingar. Det är framför allt i fråga om det formella inflytandet som det görs satsningar. Och det som framkommer av utvärderingarna är oftast god tillfredsställelse och nöjdhet. Man ger uttryck för att man får komma till tals och att man blir lyssnad till.

Samtidigt är det också mycket tydligt att de studerande vanligen inte utövar så mycket reellt inflytande över kärnprocessen – lärandet. Av många olika skäl, från kulturellt bagage till tidsmässiga förhållanden, blir det ofta ett färdigt kurspaket eller lärarens planering som styr utformandet av själva lärandet.

Det innebär inte att enheterna skulle betrakta detta målområde som mindre väsentligt, men att de studerande inte sällan väljer bort möjligheter till att aktivt utöva inflytande på hur lärandet ska gå till, och hur de ser på lämpliga examinationsformer för att visa att de tillägnat sig de kunskaper som finns angivna i kursmål och betygskriterier. Kanske finns det också bland lärare en förståelig prioritering av att själva lägga upp och organisera arbetet, utifrån gedigen erfarenhet och kompetens, istället för att kämpa med att försöka motivera de studerande till att engagera sig för vad som kanske inte upplevs som direkta mål för kursen – och definitivt inte något som man bedöms eller betygssätts utifrån.

Förslag till åtgärder för utveckling

Detta målområde har varit i fokus under flera år, men ännu är inte måluppfyllelsen tillfredsställande. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet inom detta utvecklingsområde.

Normer och värden

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

Verksamheten på enheterna utmärks av en stor medvetenhet om vikten av att arbeta med värdegrundsfrågorna. Det handlar om betoning på dessa frågor allt från introduktionen av de nya studerande till att värdegrundsfrågorna blir ett naturligt inslag i den dagliga undervisningen. Fokus varierar – från dialog omkring bemötande och trygghetstänkande till företagsbeskrivningar av riktlinjer, policies och ramverk. Gemensam är förståelsen av och satsningen på att tillsammans med de studerande utveckla ett förhållningssätt både människor emellan på studiearbetsplatsen och till det gemensamma arbetet, lärandet.

Detta målområde anknyter delvis till det föregående, Inflytande, genom att betona det demokratiska systemet som grunden för utbildningsverksamheten. Hur detta arbete bedrivs har redan beskrivits i det avsnittet.

Målområdet Normer och värden ska också säkra att alla studerande blir inkluderade och känner sig vara respekterade och lika behandlade, med andra ord hur man skapar en god arbetsmiljö. Detta är särskilt betydelsefullt i en så utpräglad mångkulturell verksamhet som vuxenutbildningen i Stockholm. Det handlar om etnicitet såväl som religion och politik.

Verksamheterna har skapat planer som ger riktlinjer för hur det förebyggande arbete ska bedrivas för att säkra att ingen blir kränkt utan att förståelse för andras särart i stället utvecklas.

Ett exempel på område där det handlar om att utveckla arbetsmiljön är lektionssalen när man till exempel inom sfi undervisar i svenska. Då gäller gränssättande så att inte rummet fylls av andra språk. Ett annat område, trots att det handlar om vuxna, är riktlinjer för surfandet på Internet. Båda exemplen är sådant som enheterna aktivt arbetar med.

Planerna har också tydliga riktlinjer för vad som vad som gäller när det händer som man arbetar för att förebygga; det som inte får hända. Det råder ingen tveksamhet kring skyldigheten att anmäla så snart det finns minsta misstanke om kränkande behandling eller sexuella trakasserier.

På olika håll har initierats eller pågår ett arbete för att utveckla och implementera den nya likabehandlingsplanen. Bilden ser dock mycket olika ut. Vissa verksamheter har inte påbörjat framtagandet av en likabehandlingsplan medan andra befinner sig mitt uppe i en förankringsprocess, där man har med sig både lärare och studerande.

Arbetet inom detta målområde förbereder de studerande för kommande arbetsliv. De normer och värderingar som gäller inom svensk arbetsmarknad ska de studerande både få hjälp att förstå och utveckla inom vuxenutbildningen.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Detta målområde tillhör de dagliga och verkliga utmaningarna inom vuxenutbildningen. Målen i våra styrdokument är tydliga, men ligger utanför kursplanerna. Det handlar i stället om samhällsmål – om hur övergripande läroplansmål får genomslag i utbildningens vardag och om hur anordnarna prioriterar arbete med .

Förslag till åtgärder för utveckling

Under det kommande året bör arbetet med att sprida kunskap om och implementera de nya likabehandlingsplaner på de olika enheterna prioriteras.

Samverkan, arbete och samhällsliv

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

Vuxenutbildningen utgår ifrån de studerandes tidigare erfarenheter av arbetslivet såväl som deras allmänna kompetens. Samtidigt är utbildningens mål och syfte antingen att förbereda för en första introduktion på den svenska arbetsmarknaden alternativt att vidareutveckla kompetensen inom det egna arbetsområdet eller inom ett helt nytt sådant.

De studerandes bakgrund, befintliga kunskaper och kompetens, och deras förväntningar på framtiden måste sättas i relation till behov och möjligheter på den svenska arbetsmarknaden.

För studerande inom SFI är lärarna många gånger den enda kontakten som finns med det svenska samhället. Det är tillsammans med dem som nuläget går igenom. Vad har jag med mig i bagaget? Vilken är min kompetens och vad är den värd på den svenska arbetsmarknaden? En av anordnarna använder termen meritportföljen för att beskriva detta och för att säkra att studieplaneringen blir en individuell framtidsplanering.

Inom SFI har arbete med yrkesmoduler blivit ett naturligt och självklart arbetsätt. Detta för att utveckla språket med inriktning på det framtida arbetslivet, ”träning för verkligheten” som en anordnare formulerar det. Med detta syfte knyts olika kontakter – allt ifrån stadsdelsförvaltningar och arbetsförmedlingar till bibliotek och blivande arbetsgivare.

De studerande möter dessutom regelbundet representanter för en lång rad samhällsorganisationer och institutioner genom olika gästföreläsningar och studiebesök.

Studie- och yrkesförberedande SFI har visat sig vara tydligt motivationshöjande och har fått genomslag i form av effektivare studier, högre närvaro och bättre studieresultat.

Under året har det inom vuxenutbildningen pågått flera viktiga Kompetensfondsprojekt med syfte att hjälpa de studerande att snabbare komma i arbete. Studier i svenska har kombinerats med individuell lotsning ut på den svenska arbetsmarknaden.

Såväl grundläggande som gymnasiala kurser inom vuxenutbildningen genomförs ofta i ett nära samspel med olika företag och institutioner. Det rör sig om allt från projektuppgifter som ska genomföras i samarbete med näringslivet till hela kurser som förutsätter ett nära och kontinuerligt samarbete med företag.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Ju mer medvetet anordnarna tillsammans med de studerande lägger grunden – var befinner jag mig och vart är jag på väg? – desto mer framgångsrik blir

utbildningssatsningen. Det är i denna riktning som alla anordnare är verksamma. Utan tvekan har det skett positiva framsteg inom detta målområde.

Anordnarna inom sfi erfar emellertid också samma former för problematik, nämligen att det är svårt att få en fokusering på satsningarna. Helhetsgreppet ersätts i stället ofta av att det finns aktörer med motstridiga målsättningar. Olika förvaltningar samarbetar inte på det sätt som skulle ge förutsättningar för större framgång; fler studerande i arbete snabbare eller fler studerande med utvecklad kompetens och därmed mer attraktiva bland arbetsgivarna.

Det är angeläget att tillsammans formulera individuella studieplaner och att dessa är utformade med realistiska framtidsperspektiv. Därför bör samarbete utvecklas mellan anordnare, stadsdelsförvaltningar, arbetsförmedling och blivande arbetsgivare. Ett sådant helhetsperspektiv har prövats i projektform och visat sig ge goda resultat.

Förslag till åtgärder för utveckling

Inom staden behövs en dialog initieras kring problematiken med olika mål för introduktion och sfi-undervisning.

Inom SFI bör fortsatt arbete med att utveckla yrkesförberedande kurser prioriteras.

3. SÄRVUX

Förutsättningar

Kort om sÄrvux

SÄrvux är en egen skolform inom vuxenutbildningen som vänder sig till personer med utvecklingsstörning, förvärvad hjärnskada eller autism. Undervisningen bedrivs enligt Lpf-94 dock med egna kursplaner. SÄrvux kurser ger kunskaper motsvarande obligatoriska sÄrskolan, (träningsskola och grundsÄrskola,) samt gymnasiesÄrskolans nationella program. Personer ur sÄrvux målgrupp har, som andra, behov av att komplettera sin utbildning, att förkovra sig inom sitt yrkesområde eller byta arbetsområde. En del personer ur målgruppen har förutsättningar att inhämta kunskaper bortom målen i sÄrskolans kursplaner.

Genom samverkansavtal ansvarar Stockholm även för sÄrvux i åtta kranskommuner. Det är Ekerö, Huddinge, Nacka, Salem, Solna, Sundbyberg, VÄrmdö, och Upplands-Bro. Ca en tredjedel av de studerande kommer från dessa kommuner.

SÄrvux tar även emot invandrare med behov av sfi som är fÄrdigutredda och tillhör personkretsen. Ett samarbete har dÄrför utvecklats internt med Vuxenutbildning Stockholm gÄllande sfi-studerande. Samarbetet gÄller även invandrare som inte är utredda men som kan antas tillhöra personkretsen.

SÄrvux tillhör organisatoriskt egen regi vid utbildningsavdelningen. Undervisningen vid SÄrvux har bedrivits i två centralt belÄgna lokaler på Södermalm och Norrmalm. Undervisningen sker inte bara där utan även på ett tiotal dagliga verksamheter. Undervisningstiden varierar, från två timmar per vecka till 14,5 timme, vilket blir ett genomsnitt på 3,25 timmar/vecka. 2004/05 var den genomsnittliga undervisningstiden densamma. Små undervisningsgrupper är kännetecknande för sÄrvux deltagare men enskild undervisning är inte alltför ovanligt. 41 personer har haft det under året, vilket är lika många som året innan. Enheten efterstrÄvar att fler deltagare kan erbjudas ytterligare studietimmar i veckan.

LÄrresurser och antal studerande

Vid enheten finns en rektor och 19 lärare, alla med en specialpedagogisk utbildning. DÄrutöver finns en studie- och yrkesvÄgledare som arbetar med, förutom sedvanlig studievÄgledning, uppsökande verksamhet och arbetsgivarkontakter.

Under verksamhetsåret har 257 personer studerat vid SÄrvux. Året dessförinnan var det 251 studerande. Fördelningen vad gÄller antalet studerande i respektive skolform var följande: Träningsskolenivån 16 %, grundsÄrsvivån 37 % och gymnasiesÄrsvivån 47 %. Ca 30 % av de studerande är invandrare. Nio personer har läst kurser inom sfi på enheten och elva personer är döva eller gravt hörselskadade och får sin undervisning på teckenspråk.

Målen för vuxenutbildningen – Särvox

Bedömning och betyg

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

För bedömning och betygssättning utgår verksamheten vanligen ifrån de nationella kursplanerna inom särvox som är lokalt anpassade.

Inom grundsär och på gymnasiesär betygssätts kurserna med G eller VG. Om man inte når målen för G, erhålls ett studieintyg, inom träningsskolan får man intyg. Bedömning och betygssättning av studerande sker inom träningsskolan på kurser och för grundskolenivå utifrån nationella kursplaner. För gymnasiala kurser används gymnasiesärskolans kursplaner. Ett viktigt instrument för att lärare, studerande och föräldrar tillsammans ska kunna följa kunskapsutvecklingen är den individuella studieplanen som utformas tillsammans med läraren utifrån den studerandes behov.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Totalt sattes 100 betyg eller intyg under 2005/06. Året dessförinnan, 2004/05, sattes 118 intyg eller betyg. Skillnaden av antalet satta betyg/intyg beror på hur många studerande som avslutar sina studier under respektive läsår. Detta skiljer sig eftersom undervisningens form och längd är individuellt avpassad.

Nivå	Antal intyg 2004/2005	Antal betyg 2004/2005	Antal intyg 2004/2005	Antal betyg 2005/2006
Träningsskola	16	-	8	-
Grundsär	10	13	13	3
Gymnasiesär	16	63	19	57

Lärande och kunskap

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

Alla studerande på Särvox har en individuell studieplan. Den är det pedagogiska redskapet för att konkretisera målen utifrån den studerandes specifika behov och förutsättningar.

Pedagogiken har ett vuxenperspektiv. De övergripande målen är att utbildningen utifrån den enskilda studerandes förutsättningar och behov ska ge sådana kunskaper som denne behöver för att bättre klara arbete, boende, fritid och fortsatta studier.

Lärprocessen inom särvox utformas så att de studerande ska använda så många sinnen som möjligt. Stor vikt läggs vid att konkretisera undervisningen. Studiebesök och utflykter och exkursioner är en viktig del för att den studerande ska få realbegrepp och inte bara verbalbegrepp. Undervisningen ger stor plats för dialoger, öppna frågor och kompensatoriska anpassningar. Stor vikt läggs vid den studerandes metakognition, det vill säga att de ska få en förståelse för sitt eget sätt att lära och sina egna möjligheter. IT användandet har inneburit mycket positivt för de studerande och datakunskap är ett populärt ämne.

Den individuella studieplanen upprättas i dialog mellan lärare och studerande och är mycket konkret så att den förstås av den studerande. Möjlighet att kontinuerligt utvärdera den finns.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Inom särvox arbetar man på ett bra sätt med att hjälpa deltagarna att förstå att studieplanen ska vara ett levande dokument som styr lärandet. Planen innehåller tydliga mål för gemensam utvärdering. Enheten vill koncentrera undervisningen mer, dvs istället för att läsa en kurs över ett läsår, skulle motsvarande kurs kunna läsas på en termin i stället. Detta skulle passa en del studerande inom gymnasiesärnivån.

Inflytande

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

Den studerande ges tid och stöd att medvetandegöra sina tidigare erfarenheter och kunskaper. Med detta som utgångspunkt och i samverkan med läraren upprättas en individuell studieplan. I denna uppmärksammas också den studerandes behov av vägledning.

Studieplanen utvärderas i slutet av läsåret. Då diskuteras om målen uppnåtts, förutsättningar för att förlänga studierna eller om det blir aktuellt att göra uppehåll eller att avsluta studierna.

Resultat samt bedömning och analys av måluppfyllelse

Det arbetsätt som utvecklats inom särvox säkrar att de studerande kommer i rätt grupp och får utbildning på rätt nivå. Utifrån kursplanen mål och kriterier förs en fortlöpande dialog om innehåll och arbetsformer. De kan också göra kompletterande val utifrån sina behov. Den ökade delaktigheten bidrar till att ge stärkt självkänsla.

Den formella elevdemokratin, med ett valt elevråd, har dock ännu inte kommit igång. En av anledningarna till detta är den begränsade tid som de studerande tillbringar inom särvox – nästan alla har någon form av sysselsättning som de återvänder till direkt efter sina lektioner.

Normer och värden

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

För medarbetare och studerande inom särvox sammanfattas ”normer och värden” med hur vi bemöter varandra. Verksamheten präglas av en syn som innebär dels att alla respekterar varandra med ett vuxet förhållningssätt, dels att alla studerande kan utvecklas och lära sig oavsett ålder och funktionshinder.

Med ett konkret och tydligt förhållningssätt arbetar medarbetarna för att öka de studerandes insikter om omvärlden och sig själv. Utgångspunkten för dialog inom detta målområde är att möta och ta upp de frågeställningar den studerande för fram.

En handlingsplan mot mobbing och kränkande särbehandling har tagits fram. Den finns även i en lättläst version. Handlingsplanen utvärderas kontinuerligt. En likabehandlingsplan har under hösten 2006 tagits fram som kommande verksamhetsår skall implementeras bland studerande och personal.

Samverkan, arbete och samhällsliv

Arbetsätt för att nå måluppfyllelse

Särvox har ett aktivt samarbete med såväl andra kommuner som andra förvaltningar inom staden. Det finns givetvis också ett nära samarbete med såväl Arbetsförmedling som Försäkringskassan samt med olika arbetsgivare, inklusive Samhall.

En särskild kurs, ”På väg mot arbete”, syftar till att de studerande ska öka sina kunskaper inom områden som anknyter till arbetslivet. Under genomförandet av denna kurs besöker de studerande många olika arbetsplatser för att få svar på frågor som kommer fram i undervisningen.

Förslag till åtgärder för utveckling

Det är angeläget med fortsatta insatser för att de studerande inom särvox ska kunna erbjudas adekvat arbetslivsanknuten utbildning. Ansträngningar bör göras för att skapa förutsättningar och möjligheter för de studerande att kunna erbjudas en individuellt anpassad yrkesutbildning - eventuellt i samarbete med gymnasieskolan.

NÄMNDENS SAMLADE ANALYS AV KVALITETSREDOVISNINGEN OCH FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER FÖR UTVECKLING

Som framgått av tidigare bedömning av måluppfyllelse och analys inom de olika målområdena pågår inom vuxenutbildning i Stockholms Stad ett omfattande utvecklingsarbete för att ytterligare förbättra kvaliteten inom förvaltningen som helhet och med dess olika enheter. Egenregi såväl som externa anordnare för en kontinuerlig dialog med Utbildningsförvaltningen om hur verksamheterna kan utvecklas.

En av de gemensamma röda trådarna är ett önskemål att förvaltningen skulle ge ett bättre stöd i enheternas utvecklingsarbete. Ett område där detta särskilt ofta har framhållits gäller bedömning och betygssättning.

I fråga om det mål som i förra årets kvalitetsredovisning beskrevs som den stora utmaningen, nämligen hur förvaltningen, de många enheterna sammantaget, ska kunna uppnå målet att minst 80 % av de studerande får minst betyget godkänd, har i årets redovisning förts en problematisering om förutsättningarna för – eller möjligen det meningsfulla i – att sätta upp ett så generellt mål för så varierande kurser och verksamheter. Problemet har dock redan åtgärdats av utbildningsnämnden, som tagit bort procentmålet och ersatt det med målet att andelen godkända betyg ska öka.

Här görs först en sammanställning av de utvecklingsområden som redovisats i anslutning tillgenomgången av de olika målområdena. Därefter föreslås några särskilda utrednings- och uppföljningsområden.

Kvalitetsarbetet

Fortsatt prioritet bör ges åt kompetensutveckling i systematiskt kvalitetsarbete och hur processen med att ta fram kvalitetsredovisningen ska utformas.

Betyg och bedömning

Det aktiva och långsiktiga arbetet bör fortsätta med att skapa en fördjupad kunskap bland de professionella i hur vårt nuvarande bedömningssystem är avsett att fungera - och hur likvärdigheten kan säkras på ett bättre sätt än vad som är fallet idag. En förutsättning för detta är en fördjupad förståelse av den kunskapssyn som ligger till grund för våra läroplaner och vad detta får för betydelse för hur de professionella och de studerande tillsammans utformar lärprocessen.

Vid uppföljningen bör det säkerställas att det på alla enheter finns lokalt utvecklade konkretiseringar av betygskriterierna, tydliggörande av hur man når målen och hur man kan uppfylla kriterierna, ska finnas för alla kurser och vara tillgängliga digitalt. Detta för att de studerande ska ges reella förutsättningarna att följa sin egen kunskapsutveckling.

Det bör också säkerställas att återkopplingen från lärarna sker utifrån dessa konkretiseringar.

Lärande och kunskap

Generellt gäller att enheterna prövar en rad olika insatser för att erbjuda hjälp till de studerande – ”stugor” och specialprogram såväl som samtal och samråd – för att göra det möjligt att andelen studerande som når Godkänt uppgår till lägst 80 %.

Förra årets kvalitetsredovisning föreslog också fortsatta satsningar på att diagnostisera de studerande så att de kommer på rätt kursnivå och diskussioner i ämnesgrupperna kring betygskriterierna. Ett antal av enheterna har tagit till sig detta och genomfört arbete inom dessa områden.

Dessa insatser kan kompletteras med t.ex. utvecklandet av nätverk mellan alla enheter för en dialog som kan leda till en mer likvärdig bedömning och betygssättning.

Inflytande

Detta målområde har varit i fokus under flera år, men ännu är inte måluppfyllelsen tillfredsställande. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet inom detta utvecklingsområde.

Normer och värden

Under det kommande året bör arbetet med att sprida kunskap om och implementera de nya likabehandlingsplaner prioriteras.

Samverkan

Det är angeläget med fortsatta insatser för att de studerande inom särvox ska kunna erbjudas adekvat arbetslivsanknuten utbildning. Ansträngningar bör göras för att skapa förutsättningar och möjligheter för de studerande att kunna erbjudas en individuellt anpassad yrkesutbildning - eventuellt i samarbete med gymnasieskolan.
